

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

פְּרֻשֵׁת הַשְּׁבוּעַ פּנחס תשפ"ג

התנ"ך - ספר אחד של עם מאוחד

הרב יוסף כרמל, ראש כולל יארץ חמדה'

צְלַפְחָד, אביהן של חמשת הבנות, הוא אחד האישים המופיע כמה פעמים בחציו השני של חומש במדבר. מי הוא ומה היה הרקע לסיפור שבנותיו מספרות עליו בפרשתנו?

"וַתִּקְרַבְנָה בָּנוֹת צְלַפְחָד בֶּן חֲפַר בֶּן גִּלְעָד בֶּן מְכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מִחֵלָה נָעָה וְחֵגְלָה וּמִלְכָּה וְתַרְצָה: וַתַּעֲמַדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי אֱלֹעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל הָעֵדָה פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעֲדִים עַל יְקֹנֶךָ בְּעֵדַת קִרְחַת כִּי בְחַטָּאוֹ מֵת וּבָנָיִם לֹא הָיוּ לוֹ" (במדבר כ"ז א-ג).

נקדים ונטען כי התנ"ך הוא ספר שהתקבל מהשמיים, בשלוש רמות, לאורך תקופה של כאלף שנים. תחילה התקבלו חמשת חומשי תורה באמצעות משה רבנו, תהליך שהחל במעמד הר סיני והסתיים עם מותו של משה, ערב הכניסה לארץ ישראל. לאחר מכן התקבלו ספרי הנבואה על ידי הנביאים, ובמקביל התקבלו ספרי הכתובים באמצעות רוח הקודש. אנשי כנסת הגדולה, שחלקם היו נביאים וחלקם בעלי רוח הקודש, עסקו במשך מאות שנים ביישום הדרכתם של הנביאים ישעיהו ובארי אביו של הושע, המשימה הייתה חתימת התנ"ך (עיינו בנבואות המופיעות בישעיהו ח' טז-כ ובספרי 'צפנת ישעהו' מעוזיה ועד אהו, על פסוקים אלה). מהרגע שנחתם התנ"ך, הוא הפך להיות ספר אחד שכל חלקיו קשורים זה לזה. אחת המשימות החשובות ביותר היא לצרף את כל חלקי ה"פאזל", המפוזרים בין ספרי התנ"ך. רק גילוי של כל הפסוקים העוסקים בנושא מסוים יתן לנו את התמונה הכוללת, לעומק, על כל היבטיה. אחת הדרכים המעולות ביותר ליישם עיקרון זה היא הדרך שחז"ל לימדונו: שימוש באותו מטבע לשון, מקשר בין פרשיות שנראות רחוקות זו מזו, גם אם כרחוק מזרח ממערב. העיקרון נוסח בידי חז"ל גם בדרך הבאה: "לא בא (הכתוב) לסתום אלא לפרש" (סדר עולם רבה, פרק א). כלומר, התנ"ך מפרש את עצמו. מטרת כוונתו של עיקרון זה באה ללמדנו, שמשמעות השימוש בביטוי אחד בשני מקורות, תורם להבנתו המדויקת והעמוקה יותר.

ניישם את העיקרון, וננסה להבין מה היה חטאו של צְלַפְחָד?
בסוגיא במסכת שבת מצאנו את הפרשנות הבאה: "תנו רבנן: מקושש זה צלפחד, וכן הוא אומר 'וַיִּקְרַב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמָּצְאוּ אִישׁ מִקְשָׁשׁ עֲצִים בְּיַם הַשֶּׁבֶת" (במדבר ט"ו לב) ולהלן הוא אומר 'אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר', מה להלן צלפחד, אף כאן צלפחד, דברי רבי עקיבא" (שבת צו ע"ב). רש"י מבאר: "ואלא הא גמיר גזירה שוה - ואם כן לא כסתו התורה, דהוה ליה כמפורש" (שם צ"ז ע"א). כלומר, לדעת רש"י, ברגע שהתורה משתמשת באותו ביטוי, בַּמִּדְבָּר, ניתן ללמוד על פי עיקרון "גזרה שווה" וזה נחשב כאילו כתוב במפורש, שצלפחד הוא המקושש.

נדגים עיקרון זה גם בעזרת דברי הזוהר הקדוש, נעשה זאת לכבוד רבי חיים בן עטר, מחבר ה"אור החיים" הקדוש (שיום פטירתו חל השבוע). מקור זה שונה מבחינות רבות ומבטא פרשנות אחרת. כיוון שלשונו של הזוהר קשה מאוד, נביא רק את עיקרי דבריו (כרך ג במדבר) פרשת בלק דף ר"ה ע"ב).

בפרשת חוקת נאמר: "וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְהֵימָם וּבַמֶּשֶׁה לֵמָּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרָיִם לָמוֹת בַּמִּדְבָּר... וַיִּקַּח עִם רֹב מִיִּשְׂרָאֵל" (כ"א ד-ה) ונאמר בפרשתנו "אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר", הלשון המשותפת מוכיחה כי צלפחד היה מן המתלוננים על הנהגתו של משה רבנו, ועל האוכל שהעם נאלץ לאכול כתוצאה מהשיטוט במדבר. נוסף במאמר מוסגר, כי לדעת הזוהר הקדוש, מאחורי התלונה על האוכל הסתתרה טענה כנגד משה והיא שמנהיגותו סותרת את הנזר - הכתר, שהובטח על ידי יעקב אבינו לבני יוסף, בסוף ספר בראשית, וצלפחד היה מבני בכורו של יוסף, מנשה, כמו שנאמר "בְּרַכַת אָבִיךָ ... תִּהְיֶינָה לְרֵאשִׁי יוֹסֵף וְלִקְדָּקֶד נְזִיר אֶחָיו" (בראשית מ"ט כו).

לסיכום, האחדות היא לב האמונה היהודית. ד' אחד, נתן תורה לעם אחד, שעמד בלב אחד כאיש אחד תחת החר, בזמן קבלת התורה. עם ישראל קיבל לדורות ספר אחד - התנ"ך. כדי ליישם את תורת ד' אחד, יש צורך בעם מאוחד. רק ציבור מאוחד יכול לקיים ישות מדינית עצמאית לאורך ימים ושנים. אויביו של עם ישראל מייחלים לפגיעה באחדותו, ח"ו, שהיא גם פגיעה בד' אחד, ח"ו.

דווקא בימים אלה כשצבאנו נלחם כתרף אל כתרף, כאיש אחד בלב אחד, כנגד המרצחים הקמים עלינו, הבה ונתעלה על המחלוקת המסכנת את המשך עצמאותנו. נמשיך להילחם בטרור הנפשע, נשלח תנחומים למשפחת החייל שמסר נפשו על קידוש השם למען כלל ישראל, נאחל רפואה שלמה לפצועים בפיוגע, ומתוך כבוד הדדי נמצא את הדרך המקובלת על רוב רובו הגדול של העם, לשפר ולתקן את הדורש תיקון ושיפור, ולהכיר בטובה הגדולה שהקב"ה השפיע עלינו. בסבלנות נמשיך לבנות את המפעל האדיר שדורנו זכה להקים, בסייעתא דשמיא עצומה.

לְעִילּוֹי זְשַׁמַּת

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הרב ד"ר גרי האכבוים י"ח באדר ב' תשפ"ב	פרופ' ישראל אהרני י"ד בכסלו תשפ"ג	מר משה וסרצוג כ' בתשרי תשפ"א	הרב יהושע רוזן ט"ו באדר א' תשפ"ב	הרב ישראל רוזן י"ג בחשוון תשע"ח
מר שמואל גובי אסתר שמש י"ז בסיוון / כ' באב	מר זליג גובי שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	מר יצחק טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א	גב' צפורה בת יונה דונייר נלב"ע י"ב אדר א'	מרת לאה מאיר כ"ז בניסן תשפ"ב
הרב אשר גובי סוזן וסרטיל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף	ר' מאיר גובי שרה ברנפלד (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	הרב שמואל כהן שבט תשפ"א	הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א	בלהה בת ישראל מרמורש ז"ל א' מנחם אב תשפ"א
ר' אליהו כרמל גובי מלכה טויבע כרמל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט	ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב	הרב ראובן וחיה לאה אברמן ט' בתשרי תשע"ו / כ' בתשרי תשפ"ב	חיים לייב בן מיכאל קרייסל ב' בשבט	לע"נ הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד
גב' גיולי קושיצקי י"ט באדר ב' תשפ"ב	צפורה בת יונה דונייר ע"ה נלב"ע י"ב אדר א'	ר' שמואל גובי רבקה ברנדמן ט"ז בטבת תשפ"ג / ח' באייר תשפ"א		

ארץ חמדה, ע"ר Eretz Hemdah

רח' ברוריה 2, ירושלים 91080 2 Bruriya St., Jerusalem 91080

WWW.ERETZHEMDAH.ORG Tel: 02-5371485 info@eretzhemdah.org

חֵמְדַּת הַשַּׁבֵּת

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית מורנו מבית 'ארץ חמדה'

טלטול בסיס לדבר המותר והאסור לצורך הדבר האסור

התחלנו זה מכבר לעסוק בנושא של בסיס לדבר האסור. למדנו שאם חפץ מוקצה הונח בידיעה על בסיס (חפץ שיכול להחזיק את המוקצה, יהא זה רהיט, כמו שולחן או שידה, מגש, ספר, או כל חפץ אחר שיכול להחזיק את המוקצה עליו) ונמצא עליו בכניסת השבת, גם הבסיס נעשה מוקצה לשבת כולה. זאת אף אם החפץ המוקצה יוסר מהבסיס בהמשך השבת, הבסיס יישאר מוקצה. האם יש פתרון שיכול למנוע את הפיכת הבסיס למוקצה?

כפי שכבר הזכרנו, הבסיס נאסר רק אם ישנה מודעות לכך שהמוקצה מונח על הבסיס לפני שבת. אם המוקצה הונח בהיסח הדעת, או אפילו הונח בכוונה תחילה עם כוונה להסירו לפני שבת, ונשכח שם, הבסיס אינו נאסר. במצבים אלו מותר להטות את הבסיס וכך המוקצה ייפול ממנו. במצב זה, משהוסר המוקצה מותר לטלטל ולהשתמש בבסיס. יתרה מכך: במידה והמוקצה נשכח על הבסיס, אם אין אפשרות להפיל את המוקצה ממנו (לדוגמא: חפץ זכוכית שהוא מוקצה, ואם יפיל אותו יישבר; האדם מעוניין להסיר את המוקצה בגלל שהוא זקוק למקום בו הוא נמצא, כך שהפלתו במקומו לא תסייע, וככה"ג), מותר להרים את הבסיס, עם המוקצה שעליו, ולהפיל את המוקצה במקום אחר, בו הוא לא יפריע או לא ישבר.

מדוע? תרומת הדשן מגדיר את הסברא שבכך: המודעות של האדם לכך שהמוקצה מונח במקום מסוים בכניסת השבת מגדירה עבורו את המצב של החפץ וסביבתו במשך השבת. כאשר אדם מרוקן את כיסו ביום ששי ומניח את הכסף (שלמדנו בעבר שהוא מוקצה) במקום מסוים, הוא יודע שאסור לטלטל את הכסף בהמשך השבת, וממילא אם הוא הניח את הכסף, ביודעו, על ספר, הוא יודע שהספר הזה אינו כלול בדברים שאדם יכול להשתמש בהם במשך השבת. הספר הזה הוקצה להחזקת הכסף, ובשבת לא תהיה אפשרות לקרוא את הספר הזה.

הגמרא (מסכת שבת דף קמב ע"א) אומרת שאם יש סל ובו גם אבן וגם פירות, הסל אינו נעשה בסיס לדבר האסור. הראשונים מסבירים שהאדם לא ויתר על הסל בכניסת השבת, ולא הקצה אותו משימוש, מפני שהפירות שבו שימושיים. הגמרא אומרת שנכון יותר להפיל את האבן אם ניתן, כדין השוכח מוקצה על בסיס. אם אין אפשרות לסילוק האבן, מותר לטלטל את הסל כמות שהוא, מפני שהוא בסיס לדבר המותר והאסור. בגמרא מתחדש דבר נוסף – אם יש לאדם צורך בחפץ המוקצה, ולכן הוא אינו מעוניין להפיל אותו, הוא אינו חייב להפיל אותו במקומו.

נשים לב להתפתחות של היתר טלטול המוקצה יחד עם הבסיס:

במשנה נאמר במקרה של שוכח שמותר לטלטל את הבסיס עם המוקצה אם זקוק למקום בו המוקצה נמצא. הרא"ש אומר שהוא הדין לבסיס לדבר האסור והמותר, שמותר לטלטל את כולו למקום אחר אם זקוק למקום הזה. בגמרא כאן נאמר שאם האבן מחזיקה את הסל ומסייעת לחפץ המותר מותר לטלטל את הבסיס יחד עם החפצים המותרים והאסורים.

הב"ח מחדש שאם אינו רוצה להפיל את החפץ המוקצה מפני שהוא עלול להיזק, מותר לטלטל את הבסיס לדבר האסור והמותר. על סמך זה האחרונים מחדשים הלכה נוספת. נדגים אותה בעזרת מקרים מעשיים:

אדם נוסע למקום אחר לשבת. הוא מתעכב, ומגיע בזמן לתפילה. הוא הולך ישירות לבית הכנסת עם התיק לשבת. בכיסו יש פלאפון, מפתחות של רכב, כסף. הוא יכול להכניס את כולם לתוך התיק. זה יהפוך את התיק לבסיס לדבר המותר (החפצים להם הוא זקוק בשבת) והאסור (המוקצה). מתוך החשש שמא הם ייהרסו או יילקחו, מותר לו לטלטל את התיק לבית המארחים.

חיילים צפויים לצאת לפעילות בשבת. הפעילות צפויה להסתיים אחרי השבת. מותר להם להכניס לתוך הווסט פלאפון, כסף וכדו', וכך הווסט יהפוך לבסיס לדבר המותר והאסור. אמנם ביכולתם להפיל את החפצים המוקצים בחדרם לפני היציאה, אך הם אינם רוצים להפיל אותם שם, מפני שהם רוצים שיהיו בהישג יד אחרי השבת. ההיתר לטלטל את הווסט כמות שהוא נובע מהצורך שלהם שהחפץ המוקצה דווקא יהיה בתוך הווסט.

אז עברנו ארבעה שלבים של היתר טלטול הבסיס ללא הפלת המוקצה ממנו: א. צורך במקום בו נמצא הבסיס. ב. צורך במוקצה, המסייע לחפץ המותר. ג. לצורך הגנה על המוקצה. ד. לצורך השימוש במוקצה עצמו אחרי השבת!

אך בגמרא מבואר תנאי נוסף: מותר לטלטל בסיס לדבר המותר והאסור רק אם החפץ המותר חשוב יותר מהחפץ האסור. בגדרי תנאי זה נעסוק, בעזרת ה', בפעם הבאה.

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה, בתוך שאר חולי עם ישראל, של:

טל שאול בן יפה
ר' יצחק בן בריינדל גיטה
חוה ראזנבלת בת פייקא
משה בן רחל
עובדיה בן אסתר מלכה
יוסף בן אורית

ניר רפאל בן רחל ברכה
פנינה ציפורה בת מרים
הילה צפנת בת שרה טובה
הילל בן תמר שפרה
אריה יצחק בן גאולה מרים
ג'קלין בת רינה
מיכאל אלכסנדר אברהם בן שרה מלכה

חנה בת אוריה
נטע בת מלכה
רבקה בת שרה בלה
ירחמיאל בן זלאתה רבקה
חיים מרדכי פרץ בן אסתר מלכה
אורי לאה בת חיה תמימה
מאירה בת אסתר

לענין שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית זייל נלביע סיון תשע"ט	לענין רבי יעקב זייל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לענין גב' לורין הופמן זייל	לענין חיים משה בן קוקה יהודית כהן זייל נלביע ז' בתשרי תשע"ה	לענין סוזי בת עליזה כהן זייל נלביע כ"ד בחשוון תשע"ח
--	---	----------------------------------	--	--

לענין הנופלים במערכה על הגנת המולדת הייך

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"י)

Texas, USA

טקסס, ארה"ב
כסלו תש"פ

הפרשת תרומות ומעשרות מפירות ארץ ישראל שיצאו לחו"ל

שאלה

האם צריך להפריש תרומות ומעשרות מפירות ארץ ישראל שיצאו לחו"ל?

תשובה

יש בעניין זה מחלוקת: יש פוסקים הסבורים שפירות ארץ ישראל שיצאו לחו"ל פטורים מהפרשת תרומות ומעשרות, ויש הסבורים שהם חייבים. להלכה, ההנחה שלנו היא להפריש בלי ברכה, אולם למקילים יש על מי לסמוך¹.

¹ במשנה במסכת חלה (ב, א) אמרו: "פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבים בחלה. יצאו מכאן לשם: רבי אליעזר מחיב, ורבי עקיבא פוטר". הרמב"ם (בפירוש המשנה שם) גרס: "בחלה ובמעשרות", ולפי זה יוצא שישנה מחלוקת תנאים אם פירות ארץ ישראל שהוצאו לחו"ל חייבים במעשרות. מחלוקת זו בין ר' אליעזר לר' עקיבא הובאה גם בספרי (במדבר טו, יח), וגם שם יש מחלוקת גרסאות אם המחלוקת היא רק בחלה או גם במעשר, כאשר בכתבי היד המצויים בידינו (ברלין, אוקספורד, רומי ולונדון) הגרסה היא רק לגבי חלה, ואילו בדפוס ונציה, שהוא הדפוס הראשון, הובאה המחלוקת גם לגבי מעשר.

הרמב"ם (הלכות תרומות א, כב) הכריע להלכה כשיטת ר' עקיבא: "פירות ארץ ישראל שיצאו חוצה לארץ פטורין מן החלה ומן התרומות ומן המעשרות, שנאמר: 'אשר אני מביא אתכם שמה שמה', אתם חייבין, בחוצה לארץ פטורין". הרמב"ם (שם) כתב שמכל מקום הפירות חייבים בתרומות ומעשרות מדרבנן. השלחן ערוך (יו"ד שלא, יב) פסק כרמב"ם, שהפירות פטורים מתרומות ומעשרות.

האחרונים נחלקו אם הפטור מתרומות ומעשרות נאמר גם כאשר המירוח (=השלב המחייב במעשרות) נעשה בארץ ישראל, או רק כאשר הפירות יצאו לחו"ל עוד לפני המירוח. הרמב"ם (על הרמב"ם שם), המשנה למלך (שם) ואחרונים נוספים כתבו שפשוט שהפטור מתרומות ומעשרות הוא כאשר הפירות רק גדלו בארץ ישראל, אבל אם הם התמרחו בארץ ישראל וכבר התחייבו במעשרות, אין אפשרות שהם יחזרו ויפטרו מחיוב ההפרשה, ולכן חייבים להפריש מהם תרומות ומעשרות, אפילו אם הוצאו אחר כך לחו"ל. **וכן כתב בשו"ת המנב"ט (חלק ב סימן קצו):** "פירות ארץ ישראל שיצאו חוצה לארץ פטורין וכו', דכתב: 'שמה' – שמה אתם חייבים, בחוצה לארץ פטורין. נראה דהיינו כשיצאו קודם מירוח, דאם נתמרחו על ידי ישראל בארץ ישראל, הווי טבל, ולא פקע טבל איסוריה וחיוביה דמיתה בהוצאתו חוצה לארץ".

גם מדברי הרמב"ם עצמו בהשגה הנ"ל עולה שברגע שהיה מירוח של הפירות בארץ ישראל, שוב יש חיוב הפרשה מן התורה אפילו אם הפירות יצאו לחו"ל לאחר מכן.

לעומת זאת, הב"ח (יו"ד סימן שלא) לא קיבל חידוש זה וכתב: "שאין לחלק בין נקבעו למעשר בארץ ישראל, בין לא נקבעו, לעולם פטורין, מדרשה דקרא, שנאמר: 'אני מביא אתכם שמה' – שמה אתם חייבין, בחוץ לארץ פטורין". וכן דעת אחרונים נוספים. להלכה, כיוון שיש בדין זה דעות שונות, נראה שיש להפריש תרומות ומעשרות ללא ברכה.

אם פסק הלכה מדוע הוסיף את דברי הרב עובדיה והאגרות משה? היה צריך להביא קודם אותם ואז את פסק ההלכה בשו"ת יביע אומר (חלק י יורה דעה סימן מו, ראה גם בחזון עובדיה על תרומות ומעשרות) כתב שלא צריך להפריש תרומות ומעשרות באופן כזה מכמה טעמים:

- א. ייתכן שהפירות הם מתוך חלקים בארץ ישראל שכלל אינם חייבים במעשרות (כי לא כבשום עולי בבל).
 - ב. הרמב"ם אמנם סבר שבכל מקרה יש חובה להפריש מדרבנן, אבל כאמור לעיל, השלחן ערוך לא קיבל את דבריו אלא פסק כרמב"ם.
 - ג. הרמב"ם והשלחן ערוך התנסחו באופן גורף, וכתבו שפירות שיצאו לחו"ל פטורים מתרומות ומעשרות, ואף על פי שחלק מהאחרונים כתבו שאם הפירות התמרחו בארץ ישראל, חיוב תרומות ומעשרות אינו פוקע מהם, אך דבריהם מחודשים מבחינת פשוט לשון הרמב"ם והשלחן ערוך, ועוד שאחרונים אחרים חלקו על כך, והסבירו את הרמב"ם כפשוטו. נוסף לכך, מצאנו מציאות שונות שבהן פירות התחייבו בתרומות ומעשרות ולאחר מכן נפטרו, ולכן דברי האחרונים, שפשוט שלאחר שהפירות כבר התחייבו בתרומות ומעשרות שוב אין ההוצאה לחו"ל פוטרם, אינם מוכרחים. עוד ייתכן שזוהי גזרת הכתוב המיוחדת שהובאה בספרי, שלמרות שהפירות התחייבו במעשרות, הם פטורים ממעשר אם אוכלים אותם בחו"ל.
 - ד. יש סוברים שאם המירוח של הפירות בארץ ישראל היה מלכתחילה על מנת להוציאם לחו"ל, גם האחרונים שחייבו במירוח בארץ יודו לפטור (וכן כתב הגר"א קוק בשו"ת משפט כהן סימן מו). אמנם החזון איש (זרעים דמאי סימן טו ס"ק ד) חלק על סברא זו, וכתב שמדובר ב'תורה חדשה', אך היביע אומר כן צירף את זה כשיקול להקל.
 - ה. הירושלמי (מעשרות ה, א, על פי תוספתא מעשרות ג, ט) אומר שמי שעוקר שתילים שלו כדי לנוטעם בחו"ל ולהפקיעם מידי מעשר חייב במעשרות. מכאן הוכיח החזון איש (שם) שהוא הדין למקרה שלנו, שכיוון שכבר התחייב במעשרות בארץ ישראל, שוב אינו יכול להוציא את הפירות לחו"ל ולהפקיעם מחיוב מעשר. היביע אומר דחה את ראייתו, שכן דברי הירושלמי שייכים רק כשיש עילה לקנוס אותו על שמפקיע עצמו מן המעשר. נראה שכוונתו שקנסו רק כאשר מעביר לחו"ל את השתילים עצמם ולא רק את הפירות.
 - ו. הרמב"ם בתשובה (סימן קכט) כתב שחיוב המעשרות הוא דווקא במקום צמיחת הפירות, וכך הוכיח הרב צבי פסח פרנק (הר צבי חידושים עמ' קלג) גם מספר החינוך (מצווה עב), שכתב על מצוות 'מלאתך ודמעך לא תאחר' שהמצווה נוהגת דווקא בארץ ישראל, ומשמע שבחו"ל פטורים אפילו אם הגיעו לשם פירות ארץ ישראל.
 - ז. יש עוד דיוקים מן הרמב"ם לכך שהקל, שכן המשנה (דמאי ב, א) אומרת: "ואלו דברים מתעשרים דמאי בכל מקום", אבל הרמב"ם, כשפסק את המשנה הזו (הלכות מעשר יג, ד), כתב שמתעשרים בכל ארץ ישראל וסוריא, ומשמע שבחו"ל תמיד פטורים מלעשר אותם.
- לעומת שיטת היביע אומר, שו"ת אגרות משה כתב שדעת כל האחרונים שאם הפירות יצאו לאחר מירוח, חייבים בתרומות ומעשרות. מן הגר"ש ישראל דן בזה (חוות בנימין סימן ג אות ב) וכתב למעשה (שם אות ג) שיש לחוש לשיטת הרמב"ם ולהפריש תרומות ומעשרות גם ממה שיצא לחו"ל קודם גמר מלאכה. לכן כתבנו למעשה שיש להפריש תרומות ומעשרות ללא ברכה, אם כי המקל יש לו על מי לסמוך.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

יועצים מדעיים:

הרב פרו' אברהם שטיינברג
הרב פרו' דרור פיקסלר
הרב פרו' נתן קלר

חברי הועדה המייעצת:

הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ